

Lidové stavby jihočeského kraje

Rok Jakuba Bursy
a jihočeských mistrů
lidových staveb 2013

Lidové stavby jižních Čech

Lidová vesnická architektura spoluvytvářela obraz venkovského prostoru jižních Čech. Nejstarší sídla zde vznikala již od pravěku v zemědělsky příznivějších polohách zejména podél toků velkých řek. Soustavnější osidlování nastává postupně od 11. století díky kolonizační činnosti klášterů a později ve 12. až 14. století i na dalších územích v souvislosti s tzv. velkou kolonizací. V průběhu 16. až 19. století jsou v důsledku podnikatelské činnosti šlechty zakládány sklářské, hornické, dřevorubecké a jiné osady především v obtížně dostupných horských terénech a osidlovací proces se tím tak uzavírá.

Jižní Čechy lze právem označit za skutečnou **pokladnici lidové architektury**, jak z hlediska počtu dochovaných památek, tak co se týče její historické a architektonické hodnoty, autenticity a ucelenosti. Jsou zde zastoupeny vesnické stavby z období konce 15. století až po první třetinu století dvacátého, značně typologicky různorodé, s řadou zachovalých archaických konstrukčních řešení, ojedinělou originální výtvarnou výzdobou, s mimořádným citem včleněné do přírodního prostředí.

V Jihočeském kraji také najdeme **nejvyšší počet jedinečně zachovalých vesnických sídel** u nás, čehož dokladem je **16 vesnických památkových rezervací (VPR)**

a 54 vesnických památkových zón (VPZ). Ty jsou však jen vybranými ukázkami z nesrovnatelně širšího potenciálu památkově cenných vesnic a z mimořádného množství drobných památek rozestých po celém území kraje. Právě v nich je vepsáno výrazné svědectví o naší minulosti, jehož bychom si měli vážit, chránit jej a čerpat z něj poučení pro současnost. Představme si nyní podrobněji nejcharakterističtější základní stavební oblasti lidové architektury v jižních Čechách. /PB

Strakonicko a Volyňsko

Pro zdejší členitou hornatou krajinu šumavského podhůří jsou typická **drobnější kompaktní vesnická sídla** s nevelkou návší, malebně rozmístěná po úbočích i v údolích. Charakter původní vesnické architektury tohoto přírodně i kulturně nijak přesně vyhraněného regionu není zcela jednotný. Najdeme tady zbytky starší vrstvy **roubené zástavby** (přízemní rozložitá stavení s nižší polovalbovou střechou, často s výrazně předsazeným štítem) a vedle ní **stavby zděné kamenné**, které od konce 18. a pak zejména v průběhu 19. století, obdobně jako v dalších oblastech jižních Čech, postupně převládají. V usedlostech převažují prostory k ustájení dobytka a uložení píce, neboť hlavním zaměstnáním vesnických obyvatel zde byl chov dobytka.

Se změnou stavebního materiálu a konstrukcí se mění i hmota a forma nových staveb a rovněž výtvarný názor, který se k nim váže. Stavebníci i stavitelé nacházejí inspiraci ve slohové architektuře, jejíž impulsy byly díky mnoha nadaným zednickým mistrům a dalším řemeslníkům ztvárněny do specifické, svérázné a působivé podoby štukových dekorů na štítových průčelích statků. Ze známých mistrů jmenujme například **Josefa Rysa, Matěje Turka, Jakuba Pláteníka, Leopolda Svobodu nebo Vincence Teyšla**. Nejproslulejším a nejoriginálnějším zednickým mistrem a fasádníkem se svérázným uměleckým rukopisem byl **Jakub Bursa** (1813–1884), působící v průběhu 19. století na Volyňsku.

Zajímavými vesnicemi stojícími za zhlédnutí jsou např. **Nahořany (VPR), Koječín, Zechovice (vše VPZ), Čepřovice, Černětice, Hoslovice, Litochovice, Lštění, Miloňovice, Modlešovice aj.** /PB

Vlachovobřezsko – kraj Jakuba Bursy

Na Vlachovobřezsku a Volyňsku byl v 19. století nejznámějším, nejoriginálnějším a nejsvéráznějším tvůrcem zděné lidové architektury zednický mistr, stavitel, štukatér a nesporně také lidový umělec **Jakub Bursa (1813–1884)**.

Byl jedním z prvních zedníků, kteří začali průčelí vesnických usedlostí zdobit do plochy rozvinutým štukovým dekorem. Charakteristická pro jeho tvorbu byla výrazná poloreliéfní kolorovaná výzdoba štítů a bran, hojně využíval plošně rozvinutých ornamentů, nápisů a rostlinných i figurálních motivů kompozičně propojených s architektonickými články jako pilastry, lizény, římsy, voluty apod. Prakticky na žádném z Bursových štítů nesměl chybět jím oblíbený stylizovaný smrček se šíškami – symbol dokončení stavby pro zedníky i tesaře (tzv. glajcha). Příznačné, velmi osobité a zcela ojedinělé bylo pro Jakuba Bursu využití reliéfních nápisů na fasádě coby součástí jejich výtvarné kompozice.

Čtyřicátá léta jsou pokládána za umělecký vrchol jeho tvorby – vyznačují se potřebou svobodně a bez omezení tvořit, reliéfy získávají Bursův osobitý rukopis, dekorativnost a obraznost. Pracoval zejména v obcích **Jiřetice, Libotyně (obě VPZ), Buk, Bušanovice, Dolní Nakvasovice, Dvory, Předslavice, Radhostice, Trzice, Vlachovo Březí**.

Dílo, které Jakub Bursa zanechal, v nás i po 200 letech od jeho narození budí respekt a obdiv. Je nyní na nás, abychom o něj náležitě pečovali a zanechali jej tak i budoucím generacím. /OJ, PB

Písecko

Severní a severozápadní části jihočeského regionu lze pomyslně rozdělit na **dva geograficky i stavebně poněkud odlišné celky** – zatímco převážně rovinatá a úrodná území na jih od Písku navazuje na širší okruh typické vesnické zděné jihočeské architektury, má krajina směrem na sever, kterou protínají říční koryta Vltavy a Otavy, podstatně členitější reliéf přecházející do Středočeské vrchoviny. V tomto chudším kraji se také dochovalo větší množství **roubených staveb** ze starší vývojové fáze zdejší lidové architektury, jež typologicky náleží ke stavební oblasti roubeného vesnického domu Středočeské vrchoviny (menší přízemní se sedlovou střechou a zpravidla s jednoduše střechovitě nebo svisle bedněným štítem, často se silnou hliněnou omazávkou dřevěných stěn – „v kožichu“). I sem se zpožděním, zejména po polovině 19. století proniká **zděná zástavba**, ovšem ve výtvarně značně střídmější podobě. Odlišná byla situace v ploché jižní části Písecka plynule přecházející do stavební oblasti Hlubocko-zbudovských blat a Vodňanska, kde nová zděná vesnická architektura nahradila původní roubené stavby téměř bezesbýtku. Také zde k tomu však došlo s určitým časovým posunem oproti jmenovaným tradičnějším zděným regionům, většinou až od druhé poloviny 19. století. Proto výtvarná výzdoba průčelí usedlostí přejímá spíše aktuálnější prvky klasicistního tvarosloví, než již doznívající barokní dekorativnost. Stejně jako v ostatních regionech jižních Čech i na Písecku pracovala v období konjunktury zděného venkovského stavitelství řada zednických mistrů s osobitým uměleckým projevem, kteří po sobě zanechali enklávy svébytné lidové architektury. K nejznámějším patřili **Jan Hospodář (1816–1870)**, působící v okolí Týna nad Vltavou, nebo **Jan Panovec (1841–1918)**, který tvořil v řadě obcí na Písecku a zdobil i interiéry.

Ze zajímavých vsí tohoto regionu jmenujme vesnické památkové zóny **Budičovice, Kloub, Krašovice, Křetice, Květov, Putim, Smrkovice, Tukleky, Varvažov, Zahrádka a nebo** z dalších například **Boudy, Čejetice, Dobev, Radomyšl, Ražice, Štěkeň aj.** /PB

Soběslavsko-veselská blata

jsou rovinatou krajinou rozprostírající se přibližně mezi městy Soběslav, Veselí nad Lužnicí, Týn nad Vltavou a Bechyně.

Vzhledem k močálům a rašeliništím byl celý prostor blat až do vrcholného středověku prakticky liduprázdným krajem.

Vybudování tzv. Blatské stoky umožnilo jeho zemědělské využití a postupnou kolonizaci v průběhu 14. až 15. století. Zakládaná vesnická sídla se vyznačovala pravidelnou dispozicí s prostornou návsi obklopenou převážně roubenou zástavbou. Kvalitní rašelinná orná půda byla vhodná zejména pro pěstování pšenice a blatské vesnice bohatly, rostla životní úroveň místních sedláků. Proto se také Soběslavsko-veselská blata někdy označovala jako pšeničná, zlatá či bohatá. Vesnice byly **od třicátých let**

19. století do jeho konce radikálně proměněny novou, především výtvarně zcela unikátní zděnou architekturou.

Nacházíme v ní patrné vlivy tvarosloví slohové barokní, klasicistní a empírové, zvláště městské a panské stavební kultury, doplněné zdobnými motivy vycházejícími z vesnického prostředí a zřetelně podřízené místním zvyklostem a tradicím. Budovány byly převážně rozměrné trojstranné statky uzavřené ohradní zdí s branou a brankou, na jejichž štítových průčelích obrácených do návsi byla soustředěna reprezentativní výzdoba. Autory architektonického řešení i tvůrci výtvarného pojednání většiny těchto staveb byli v okruhu Soběslavsko-veselských blat příslušníci zednických rodin **Šochů a Patáků** (kromě nich ještě např. **Aujezdských, Dušáků** nebo **Fraitů**). Jejich umělecký rukopis a škála používaných výzdobných prvků se vzhledem k těmto okolnostem příliš nelišily, a proto je v některých případech dosti obtížné odlišit od sebe díla jednotlivých zedníků. Mnohé jejich stavby se nám dodnes dochovaly v řadě blatských vesnic – například v **Klečatech, Komárově, Mažicích, Vlastiboři, Zálší a Záluží (VPR), v Bechyňské Smoleči, Debníku, Nedvědicích a Svinkách (VPZ), v Borkovicích, Hlavatcích, Hodonicích** i v některých dalších. /PB

Hlubocko-zbudovská blata

Krajina Hlubockých a Zbudovských blat zaujímá níže položené pánevní oblasti, přirozeně vlhké a kultivované rybníční soustavou. Z hlediska zeměpisného odpovídá zhruba prostoru mezi obcí Zbudov a Hlubokou nad Vltavou. Jádra vesnic se vyznačují prostomými návesními půdorysy mnohoúhelníkového či okrouhlého tvaru. Náves je vymezena usedlostmi orientovanými do návsi štítovým průčelým s vjezdovou branou, vedoucí do prostoru dvora uzavíraného objekty hospodářské funkce.

Starší dřevěné domy známe především z literatury, přičemž v terénu se dochovaly pouze ojediněle. Jednalo se o roubené stavby se střechou s doškovou krytinou. V některých případech může být roubení ještě skryto pod vnější povrchovou úpravou nebo obezděním. Mladší zděné domy vznikaly již v první třetině 19. století, jak dokládají rovněž mapy stabilního katastru. V řadě případů však zachycené objekty neodpovídají dnešní zděné zástavbě, jejíž podobu veskrze datujeme až do doby kolem poloviny 19. století nebo pozdější. Tuto dataci nese i řada omítaných štítů typického zvonového tvaru, zdobených náročnou štukovou výzdobou. V prostoru blíže Hluboké nad Vltavou se můžeme setkat i s domy s jednodušším dekorem. Na Hlubocko-zbudovských blatech působili lidoví zedníci mistři **Šebastián Brener, Matěj Cívka** a také **neznámý plástovický mistr**.

Na okraji blat v podhůří Blanského lesa leží unikátně dochovaná ves **Holašovice** (památko UNESCO). Mezi další památkově chráněná sídla patří **Malé Chrástany, Plástovice, Vodice, Zábory (vše VPR), Bavorovice, Břehov, Dobčice, Lipanovice, Mahouš, Munice, Opatovice, Třešňový Újezd, Zvěřetice a Zbudov (vše VPZ)**. /MČ, OJ

Mapka hlavních oblastí lidového stavitelství v Jihočeském kraji

Šumava a Pošumaví

Krajinu Šumavy a vyšších poloh Šumavského podhůří tvoří převážně lesy a četné slatě. Z důvodu drsnějších podmínek byla oblast osídlena až v období novověku, kromě lokalit při významných stezkách a kolem králováckých rycht. Půdorysy vesnic založených již ve středověku se vyznačují **nepravidelným uspořádáním**, přičemž v důsledku terénu zůstávají často nepravidelné i mladší sídla s výjimkou některých dřevařských osad.

Starší zástavba je dlouhoroubená z nehraněných klád, vyznačujících se přesahy zhlaví na nároží. Typickým znakem domů je kamenná podezdívka a široké průčelí s předsazeným bedněným štítem opatřeným lodžii. Střecha polovalbového tvaru byla původně kryta šindelem, později eternitovými šablonami. Vedle špýcharových domů náleží v zemědělských obcích ke starším stavbám rovněž kamenné sýpky, často archaické konstrukce. Mladší stavby zděné konstrukce se vyznačují obdobným architektonickým utvářením jako starší stavby a jsou stavěny až od druhé poloviny 19. století. Místy však ještě přetrvává i technika roubení. Mezi nejzachovalejší a památkově chráněné obce nebo jejich části náleží **Stachy (VPR), Chalupy u Stach, Kváskovice, Lažišť (VPZ), Borová Lada, Kvilda, Rohanov, Svatá Máří aj. /MČ**

Volarsko („alpský dům“)

Krajina s městečkem Volary náleží k oblasti Šumavy, ve které došlo v důsledku rozdílného osídlovacího procesu k rozvoji u nás netypických stavebních forem. Nejstarší historie osídlení je spjata s trasou důležité obchodní cesty, později zvané Zlatá stezka. Pro utváření části zdejší zástavby se určující stává až příchod osadníků ze sousedních zemí, kteří zde převážně podél cest řadí **usedlosti alpského typu**. Jedná se o půdorysně rozsáhlé objekty roubené a zděné konstrukce, které charakterizuje soustředění hospodářského provozu. Pod společnou střechou velmi malého sklonu se ocitají nejen interiéry sloužící bydlení s přilehlými komorami a chlévy, ale rovněž malý dvorek a stodola. V podkroví – někdy zvýšeném o roubený věnec – jsou umístěny další prostory, spojené s dlouhou štítovou pavlačí či zapuštěnou lodžii. Obdobně jako v jiných horských oblastech je na střešní krytinu užíváno šindele. Mladší celozděné objekty se vyznačují podobnými formami jako starší zástavba, charakterizovanými nízkou sedlovou střechou a širokým průčelím. Mezi nejzachovalejší obce nebo jejich části náleží **Dobrá, Volary (VPR), Horní Vltavice a Lenora.** /MČ

Českokrumlovsko a Kaplicko („Vierkanthof“)

Rozsáhlé území Českokrumlovska a Kaplicka v širokém pásu podél hranic s Rakouskem, pokračující pak na Jindřichohradecku a Slavonicku, bylo od středověku kolonizováno německy mluvícím obyvatelstvem převážně ze sousedních oblastí Horních a Dolních Rakous a bavorského Pasovska. Obyvatelé těchto hornatých, nepřístupných a chladných končin s nepříznivými podmínkami pro zemědělství se odedávna věnovali především **chovu dobytka**, k jehož ustájení a k uskladnění sena bylo třeba rozsáhlých ploch a prostor. Proto se zde základním a převažujícím typem vesnických staveb stala **uzavřená prostorná troj- nebo čtyřstranná usedlost**, jejíž jednotlivé vývojové stupně byly postupně přejímány ze sousedních podunajských oblastí, kde leželo ohnisko jejího vzniku. Svou prostorovou skladbou, půdorysným členěním a celkovým ztvárněním vyhovovala základním požadavkům – rozměrný dvůr obklopený po obvodu obytnými a hospodářskými stavbami byl v přední části uzavřen zdí s vjezdem a vstupní brankou. Jako stavební materiál bylo používáno dřevo i kámen (později též cihla), který posléze během 19. století zcela převládl. Snaha získat více hospodářských prostor vedla k **postupnému rozšiřování a spojování jednotlivých objektů usedlosti** pod společnou střechou včetně jejího úplného uzavření dlouhým příčným stavením s průjezdem v přední části. V závěrečné fázi tohoto vývoje došlo ještě k vytvoření seníkového a sýpkového polopatra nebo úplného patra nejprve nad obytnou částí a průčelním křídlem a nakonec nad celým čtvercovým půdorysem dvora. Vzniká tak kompletně uzavřený **kompaktní čtyřboký dvorec – „vierkanthof“**. Jeho jednotlivé stavební vývojové etapy postupně přejímají i obyvatelé českých vesnic v sousedním jižním Doudlebsku a Třeboňsku.

I dnes zde v řadě vesnic ještě najdeme množství dochovaných rozlehlých trojstranných i mohutných a impozantně vyhlížejících čtyřbokých dvorců – například v **Mirkovicích, Perneku, Rojšíně (VPZ), dále v Blansku, Jindřiši, Klenovicích, Korytech, Kramolíně, Lipnici, Mičovicích, Oldřiši a Otíně.** /PB

Doudlebsko s Kouty

Krajina Doudlebska zaujímá poměrně rozsáhlý prostor, který může být orientačně vymezen městy České Budějovice a Český Krumlov až po Novohradské hory. Z hlediska terénu je střední část mírně zvlněná až rovinatá, výrazně ovšem členěna údolními řek Vltavy, Malše i Stropnice. Vyskytují se zde vesnice vrcholně středověkého původu charakterizované prostornými návsemi s řadou usedlostí i menší sídla, čítající jen několik velkých usedlostí.

Starší vrstvu zástavby reprezentují stavby či celé soubory staveb pozdně středověkého a raně novověkého původu, početně zastoupené především v oblasti Koutů na kolonizačním území kláštera Zlatá Koruna. Zvlášť významné jsou **špýcharové domy a sýpky**, kombinující dřevěné i zděné stavební konstrukce. Typickým znakem je užití silných kmenů stromů a hliněné mazaniny nebo kamene s kamenicky opracovanými prvky kolem otvorů, posléze pálených cihel. Kromě toho je dokladem značného stáří rovněž sgrafitová výzdoba. Mladší zástavba oblasti je oproti starší poměrně strohá a bez náročné výzdoby průčelních ploch. Hladké štíty se vyznačují veskrze trojúhelníkovým tvarem, s jednoduchým rámem. Mezi nejzachovalejší a památkově chráněné obce náleží **Čertyně, Krnín, Opalice, Záluží, Radostice či Štěkre**. /MČ

Jindřichohradecko a Třeboňsko

Tvárnost sídel i lidových staveb **Jindřichohradecka** výrazně ovlivnila přítomnost žuly a rozsáhlých jehličnatých lesů a tak se zde na nevelkém území můžeme setkat s **roubenými chalupami i kamennými stavbami** někdy i značného stáří.

Zděná architektura se vyznačuje patrnou uměřeností, geometrickou strohostí a střídým výrazem, dodávajícím archaické působivosti. Zděné stavitelství 19. století mohlo navázat na existující starší vrstvu a v některých případech obohatit prostá průčelí usedlostí s plochými trojúhelníkovými štíty a segmentově zaklenutými vjezdy o pozoruhodný drobný štukový dekor, vycházející z klasicistního tvarosloví.

Mezi zajímavá vesnická sídla patří například **Hrutkov, Malíkov nad Nežárkou, Nová Ves, Plačovice, Příbraz (vše VPZ), dále Člunek, Horní Pěna, Jindřiš, Kamenný Malíkov, Lodhéřov, Malý Ratmírov, Oldřiš, Písečné aj.**

Plochá a močálovitá krajina **Třeboňska** byla **osídlena až poměrně pozdě a dosti sporadicky**. Vznikala převážně pravidelně uspořádaná návesní sídla. Zásadní proměnu přineslo v 15. století **rybníkářství**, například vznikem osamocených dvorcových usedlostí, tzv. **jednot**. Původní roubená zástavba vesnických sídel se nedochovala a starší zděné stavby byly v průběhu 19. století výrazně upravovány. Nejmladší vrstvu tradiční architektury reprezentují **zděné usedlosti** převážně z druhé poloviny 19. století. Severozápad Třeboňska se bohatším výrazovým výtvarným rejstříkem blíží architektuře Soběslavsko-veselských blat, východ jednodušším ztvárněním i výzdobou průčelí plynule navazuje na oblast Jindřichohradecka.

Mezi nejzajímavější vesnická sídla Třeboňska patří například **Bošilec, Dynín, Lutová, Kojákovice, Mazelov, Pístina, Ponědrážka, Žiteč (vše VPZ), nebo Lužnice, Novosedly nad Nežárkou, Stříbřec, aj. /PB, MČ**

Severní Tábořsko a Milevsko

Severní okraj Jihočeského kraje se svými přírodními podmínkami i charakterem vesnické zástavby výrazně odlišuje od jižněji položených oblastí s nižší nadmořskou výškou. Je to území náležející do horopisného celku Středočeské vrchoviny, která svými výběžky zasahuje hluboko do jihočeského regionu, kde pozvolna přechází do úrodných rovin Tábořska a Písecka. Přestože jde o krajinu pro zemědělskou činnost nepříliš vhodnou, navíc s drsným klimatem, **byla osídlena již v raném středověku**, zejména díky kolonizační aktivitě kláštera premonstrátů v Milevsku a významného šlechtického rodu Vítkovců. Charakterizuje ji **hustá síť drobných vesnických sídel** s řadou **dochovaných roubených staveb**, často značného stáří i archaických stavebních forem a konstrukčních řešení, které svou architekturou i celkovým ztvárněním patří již do širší typologické oblasti lidového domu Středočeské vrchoviny s centrem na Sedlčansku a Voticku (zpravidla roubený, přízemní, jednotraktový, sedlová střecha s kabřincem, předsazený štít s jednoduše svisle nebo střechovitě skládanou lomenicí). **Zděná zástavba** proniká do zdejšího hospodářsky zaostalého a chudého kraje se značně konzervativním a s tradicemi úzce spjatým prostředím jen zvolna a opožděně až během druhé poloviny 19. století. Zpravidla jde o drobné prosté usedlosti kopírující tvarově i vzhledově stávající původní roubenou architekturu, jež na rozdíl od jiných bohatších regionů zůstává vzhledem k daným podmínkám v podstatně větším počtu zachována jako rovnocenná součást historického stavebního fondu.

Rovněž v této oblasti se nachází mnoho pozoruhodných vesnických sídel – například **Ounuz, Zahrádka, Žebrák** (vše VPZ), **Alenina Lhota, Makov, Mozolov, Pohoří, Předbořice, Ratiboř, Ratibořské Hory, Stará Vožice, Vladyčín, Zahořany aj.** /PB

Rok lidové architektury Čech, Moravy a Slezska 2013

Iniciátoři a spolupořadatelé centrálních aktivit

Roku lidové architektury Čech, Moravy a Slezska:

Jihočeský kraj, hlavní město Praha, město Vlachovo Březí, obec Bušanovice,
Mikroregion Vlachovo Březí, Soubor lidové architektury Zubrnice, Zlínský
kraj a obec Vlčnov, Národní památkový ústav, Foibos Books s.r.o., Foibos
Bohemia o.p.s. – Kotěrovo centrum architektury
(www.lidove-stavby.cz)

Spolupráce, podpora a záštita:

Státní fond kultury ČR

Národní památkový ústav

Národní zemědělské muzeum Praha

Asociace krajů ČR

Jihočeský kraj, Jihomoravský kraj, Královéhradecký kraj,

Moravskoslezský kraj, Plzeňský kraj, kraj Vysočina, Zlínský kraj

Folklorní sdružení ČR

Mediální partnerství:

Český rozhlas

Vltava – Labe – Press a.s. – deník

PROPAMÁTKY – internetový portál

Mediální tvář Roku lidové architektury Václav Žmolík

Lidové stavby Jihočeského kraje

Vydal: FOIBOS BOOKS s.r.o.

k Roku Jakuba Bursy a jihočeských mistrů lidových staveb 2013

Text: Pavel Bureš /PB, Martin Čerňanský /MČ, Oldřich Janota /OJ

Fotografie a dokumentace: Pavel Bureš, Martin Čerňanský, Oldřich Janota,
archiv Foibos a NPÚ

Redakce: Lenka Jiráťová, Oldřich Janota, Eva Henkrichová

Grafická úprava: Ondřej Grygar

Tisk: Východočeská tiskárna spol. s r.o., Sezemice

ISBN: 978-80-87073-66-7

Vydáno za finanční podpory Státního fondu kultury ČR a Jihočeského kraje

Státní fond kultury ČR

Jihočeský kraj